

شیوه‌نامه اجرایی «کلینیک مشاوره پژوهش مراد»

مرکز پژوهش‌های علمی و فناوری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران

مقدمه و ضرورت اجرا

کیفیت پژوهش در علوم پزشکی بیش از هر چیز به «طراحی درست» و «تحلیل معتبر» وابسته است. تجربه دانشگاه‌ها نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از مشکلات طرح‌های پژوهشی و پایان‌نامه‌ها ناشی از خطاهای رایج در تعریف سؤال، انتخاب طرح مطالعه، نمونه‌گیری، محاسبه حجم نمونه، انتخاب آزمون‌های آماری، مدیریت داده، و گزارش‌دهی است. این خطاها معمولاً در ابتدای مسیر رخ می‌دهند؛ یعنی زمانی که با یک مشاوره کوتاه و تخصصی قابل پیشگیری‌اند، اما اگر دیر شناسایی شوند هزینه زمانی و مالی بالا، رد شدن پروپوزال، نتایج غیرقابل اتکا، و کاهش احتمال چاپ نتایج را به دنبال دارند.

از سوی دیگر، در دانشگاه علوم پزشکی تهران ظرفیت ارزشمندی از اساتید و دانشجویان دکتری تخصصی اپیدمیولوژی و آمار زیستی و نیز دانشجویان خبره مسلط به روش تحقیق وجود و نگارش و انتشار مقاله دارد که اگر به شکل ساختارمند در دسترس قرار گیرد، هم کیفیت پژوهش‌های دانشجویی و اعضای جوان هیئت علمی را بالا می‌برد و هم پیوند بین علوم پایه و بالین را تقویت می‌کند. «کلینیک مشاوره پژوهش مراد» با ایجاد یک زمان و مکان ثابت هفتگی برای مشاوره روشمند، این ظرفیت را به یک خدمت قابل اتکا و قابل اندازه‌گیری تبدیل می‌کند که هم به حل مسئله فوری پژوهشگران کمک می‌کند و هم به صورت غیرمستقیم مهارت‌افزایی و شبکه‌سازی علمی را توسعه می‌دهد.

هدف و دامنه

هدف اصلی کلینیک، ارائه مشاوره تخصصی کوتاه‌مدت و اثربخش در حوزه روش تحقیق، اپیدمیولوژی، آمار زیستی، نگارش و انتشار مقاله برای ارتقای کیفیت پژوهش‌های دانشجویی و اعضای هیئت علمی تازه‌کار است.

دامنه خدمات شامل کمک در تبدیل ایده به سؤال پژوهشی، انتخاب طرح مطالعه، کنترل سوگیری‌ها، برنامه تحلیل آماری، حجم نمونه، مدیریت داده و مسیر گزارش‌دهی علمی و انتشار است. کلینیک ماهیت «مشاوره‌ای/آموزشی» دارد و به هیچ عنوان جایگزین انجام کامل تحلیل یا نگارش توسط مشاوران نمی‌شود.

زمان، مکان و قالب برگزاری

کلینیک به صورت هفتگی در روزهای چهارشنبه در محل مرکز پژوهش‌های علمی و فناوری دانشجویان به آدرس: بلوار کشاورز- خیابان وصال شیرازی- نبش خیابان ایتالیا- پلاک ۵۶ برگزار می‌شود. هر جلسه با یک روند ثابت اجرا می‌گردد: رزرو مشاوره از طریق سایت، انجام مشاوره‌های حضوری، ثبت خروجی و در صورت نیاز تعیین پیگیری. مدت استاندارد هر نوبت مشاوره ۳۰ دقیقه است و برای موارد پیچیده تا ۴۵ دقیقه قابل افزایش خواهد بود.

شرایط و ضوابط عضویت مشاوران

مشاوران «کلینیک مشاوره پژوهش مراد» باید از نظر علمی و پژوهشی واجد صلاحیت باشند و بتوانند مشاوره دقیق، کاربردی و اخلاق‌مدار ارائه دهند. انتخاب مشاوران بر اساس تخصص مرتبط (اپیدمیولوژی/آمار زیستی/روش تحقیق یا حوزه‌های هم‌پوشان) و داشتن سابقه پژوهشی قوی انجام می‌شود؛ از جمله انتشار مقاله علمی معتبر، مشارکت مؤثر در پروژه‌های پژوهشی، و آشنایی عملی با طراحی مطالعه و تحلیل داده. همچنین حضور در جلسه توجیهی، امضای تعهد محرمانگی و پایبندی به حدود خدمات کلینیک (مشاوره‌ای بودن و نه انجام کار به جای پژوهشگر) الزامی است.

فرآیند دریافت و ارائه مشاوره

ثبت درخواست از طریق لینک به صورت منظم و هفتگی در بسترهای اطلاع‌رسانی مرکز پژوهش‌های علمی و فناوری دانشجویان انجام می‌شود که در آن پژوهشگر، عنوان پروژه، مرحله کار (ایده/پروپوزال/جمع‌آوری داده/تحلیل/نگارش)، نیاز و پرسش اصلی و فایل‌های ضروری درج می‌گردد.

نوبت‌دهی و اختصاص زمان توسط تیم مرکز پژوهش‌ها انجام می‌شود تا هر مراجعه‌کننده به مناسب‌ترین مشاور (اپیدمیولوژی، آمار زیستی، یا روش تحقیق عمومی/گزارش‌دهی) ارجاع شود.

جلسه مشاوره بر مبنای یک الگوی کوتاه و خروجی‌محور اجرا می‌شود: ابتدا موضوع و سؤال پژوهش روشن می‌شود، بعد شرایط و امکانات پروژه (مثل داده، زمان و منابع) بررسی می‌گردد، و در پایان مشاور چند پیشنهاد مشخص و قابل اجرا برای قدم‌های بعدی ارائه می‌دهد.

ثبت خروجی الزامی است و به شکل «برگه خروجی مشاوره» انجام می‌شود که شامل توصیه‌های کلیدی و اقدامات بعدی است. در صورت نیاز، یک پیگیری کوتاه در جلسه هفته بعد تعیین می‌شود.

استانداردهای اخلاقی، محرمانگی و داده

کلینیک مشاوره پژوهش مراد به محرمانگی اطلاعات پژوهشی و داده‌های سلامت پایبند است. بررسی داده‌های دارای اطلاعات هویتی یا حساس بدون ناشناس‌سازی و بدون رعایت ضوابط مرکز انجام نمی‌شود. در پروژه‌هایی که نیازمند مجوز اخلاق پژوهش هستند، مشاوره صرفاً در حد راهنمایی مسیر کلی ارائه می‌شود و شروع یا ادامه اجرای پژوهش باید منطبق بر فرآیند رسمی باشد. هرگونه تعارض منافع (رقابت مستقیم، ذی‌نفع بودن در نتایج، یا تضاد حرفه‌ای) باید اعلام و موجب ارجاع به مشاور دیگر شود.

مدیریت کیفیت و ارزیابی اثربخشی

آمار جلسات، تعداد مشاوره‌ها، موضوعات پرتکرار، و رضایت مراجعه‌کنندگان به‌صورت مستمر ثبت می‌شود. در پایان هر دوره (مثلاً هر دوماه)، گزارش عملکرد شامل میزان استفاده، نرخ رضایت، و نمونه‌ای از خروجی‌های قابل اندازه‌گیری (پروپوزال اصلاح‌شده، برنامه تحلیل تکمیل‌شده، یا سامیت مقاله) به مخاطبین ارائه می‌گردد. موضوعات پرتکرار می‌تواند به تولید محتوای آموزشی کوتاه در ابتدای جلسات یا انتشار راهنمای یک‌صفحه‌ای منجر شود.

مزیت‌ها و مشوق‌ها برای مشاوران

حضور در «کلینیک مشاوره پژوهش مراد» برای مشاوران صرفاً یک فعالیت داوطلبانه نیست؛ یک فرصت حرفه‌ای و علمی نیز محسوب می‌شود:

- **اعتبار و برند علمی:** نام مشاور به‌عنوان عضو تیم کلینیک در اطلاع‌رسانی‌ها و گزارش‌های رسمی مرکز درج می‌شود و سابقه‌ای مستند برای رزومه علمی و آموزشی ایجاد می‌کند.
- **شبکه‌سازی هدفمند:** ارتباط مستمر با پروژه‌های بین‌رشته‌ای (پایه-بالین) زمینه همکاری‌های پژوهشی، هم‌نویسندگی، یا نقش منتورینگ در پروژه‌های معتبر را تقویت می‌کند.
- **تقویت مهارت‌های تدریس و منتورینگ:** مشاوره‌های کوتاه و مسئله‌محور مهارت انتقال مفاهیم روش‌شناسی و تصمیم‌سازی علمی را تقویت کرده و برای نقش‌های آموزشی آینده ارزشمند است.
- **دسترسی به پروژه‌های واقعی و متنوع:** مواجهه با مسائل واقعی پژوهشگران باعث به‌روز ماندن دانش کاربردی، شناخت نیازهای پژوهشی دانشگاه و توسعه دید مسئله‌محور می‌شود.
- **گواهی و امتیاز داخلی:** مرکز به‌صورت دوره‌ای گواهی همکاری یا معرفی‌نامه رسمی صادر کند و در امتیازات جوایز مجمع سالیانه مرکز لحاظ می‌گردد.

«کلینیک مشاوره پژوهش مراد» با ایجاد یک مسیر در دسترس و رایگان برای دریافت مشاوره تخصصی در روش تحقیق، اپیدمیولوژی و آمار زیستی، به ارتقای کیفیت پژوهش‌های دانشجویی و اعضای جوان هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران کمک می‌کند و هم‌زمان پل ارتباطی مؤثری میان علوم پایه و بالین می‌سازد. این کلینیک با تکیه بر حضور مشاوران توانمند و دارای سابقه پژوهشی معتبر، ثبت خروجی هر جلسه، و ارزیابی مستمر کیفیت خدمات، تلاش می‌کند خطاهای قابل پیشگیری را کاهش دهد، زمان رسیدن از ایده تا نتیجه را کوتاه‌تر کند و فرهنگ پژوهش دقیق و مسئولانه را در دانشگاه تقویت نماید.